elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Az iskolai jóllét rendszerszintű megközelítése:
Új kutatások, nemzetközi irányelvek és az iskolapszichológiai gyakorlat

Dr. habil. Fodor Szilvia
ELTE PPK Iskola- és Pedagógiai Pszichológia Tanszék
Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis
European Council for High Ability

2026. Május 8.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

unicef | minden gyerekért

MÁJUS

a mentális egészség hónapja

European Mental Health Week | 4-8 MAY 2026

STRONGER TOGETHER

PRIORITISE MENTAL HEALTH IN A CHANGING EUROPE

#EuropeanMentalHealthWeek

A serdülő lányok mentális egészsége és jólléte rosszabb, mint a fiúké (a 11, 13 és 15 éves korosztályban). Ezek a különbségek az életkorral együtt nőnek. A legkedvezőtlenebb eredmények a 15 éves lányoknál figyelhetők meg. (WHO, 2023)

A serdülők (11–17 évesek) egyötöde arról számolt be, hogy boldogtalannak érzi magát, és aggódva tekint a jövőbe. (Eurochild és UNICEF, 2019)

Az EU-ban élő fiatalok a három legnagyobb aggodalmuk között tartják számon az éghajlatváltozást. (Coffey *et al.*, 2021)

Európa-szerte a tanulók 25%-a számolt be arról, hogy az elmúlt hónapban megfélemlítés áldozata lett, és 50%-uk jelezte, hogy korábban már tapasztalt internetes zaklatást. (Lobe *et al.*, 2021)

A tanárokat érő stressz főbb forrásai: adminisztratív feladatok, túlzottan sok osztályozandó anyag, tanteremkezelés, nagy tanítási munkaterhelés, valamint a szülői aggályok kezelése. (Eurydice hálózat, 2021)

Európában az alsó középfokú oktatásban dolgozó tanárok közel 50%-a él át stresszt a munkahelyen. A tartomány 20% és 90% között mozog. (Eurydice hálózat, 2021)

elte | ppk

Európában 9 millió serdülő (10–19 éves korosztály) küzd mentális egészségügyi nehézségekkel. (OECD, 2022)

A serdülők, különösen a lányok körében csökkent az élettel való elégedettség és a szubjektíven megítélt jó egészségi állapot, míg az egészségügyi panaszok – például az alvási nehézségek, a hát- vagy fejfájás, illetve a lehangoltság – előfordulása nőtt. (WHO, 2023)

Nyugat-Európában a fiataloknál (0–19 éveskorosztály) tapasztalt mentális zavarok kezelésének becsült éves költsége 57,6 milliárd USA-dollár volt. (UNICEF, 2021)

A Covid19-világjárvány nagyfokú szorongással, depresszióval és stresszel súlyosbította a tanárok eleve meglévő mentális egészségügyi nehézségeit. (Silva *et al.*, 2021)

23 uniós országban a serdülők 13%-a érzi magát magányosnak az iskolában. (Baarck *et al.*, 2022)

Európában az öngyilkosság a második leggyakoribb halálok a 15 és 19 év közötti serdülők körében. (UNICEF, 2021)

HBSC 2022 Health Behaviour in School-aged Children

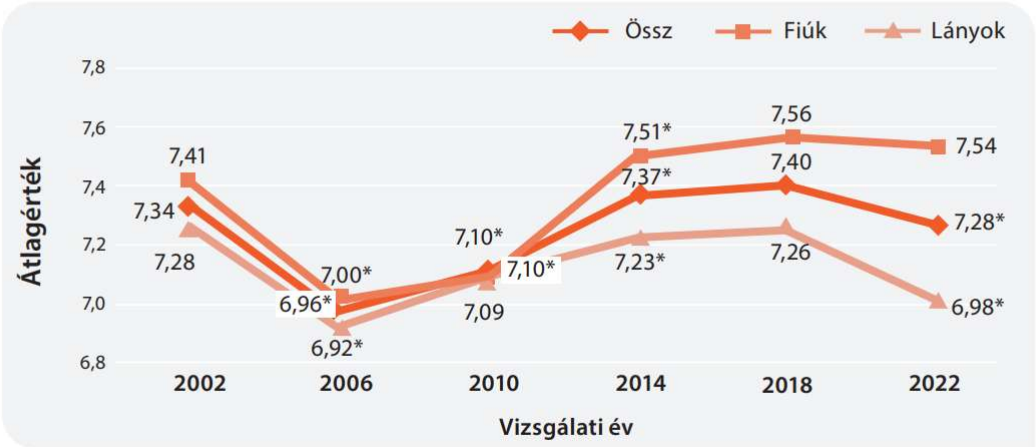
- Élettel való elégedettség: Átlagpontszám szignifikánsan csökkent, főként lányoknál.
- Pszichoszomatikus tünetek: Gyakori tünetek aránya +15% (2018–2022). Gyakori idegesség: 33% → >50%. Kedvetlenség, ingerlékenység, alvászavar: +10% feletti növekedés. Hátfájás: +9%.
- Nemek, korcsoportok: Fiúk következetesen jobb mutatók. 9–11. évfolyam: több tünet, alacsonyabb elégedettség.
- Legrosszabb helyzet: középiskolás lányok.

https://hbsc.ppk.elte.hu/content/reflektorfenyben-a-kamaszok-egeszsege-es-jollete-hbsc-kutatasi-eredmenyek-2022.t.24635?m=7142

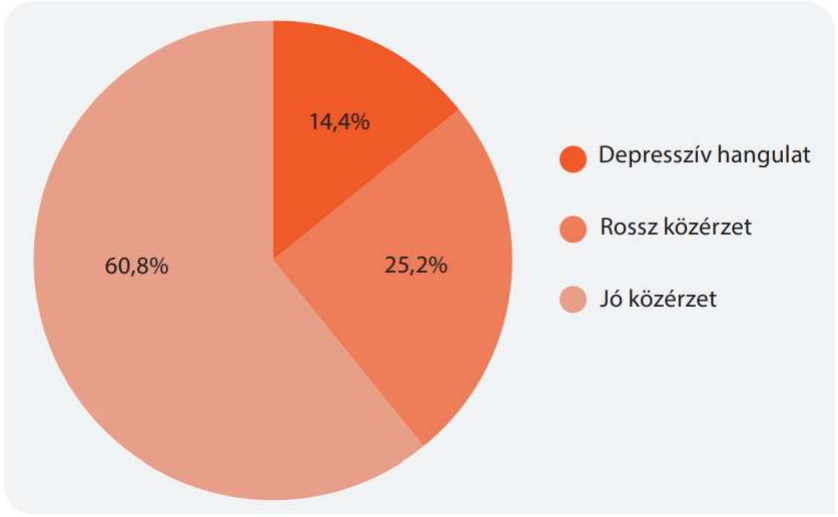
8.15. ÁBRA

Az 5–11. osztályos tanulók élettel való elégedettségének átlagértékei nem szerint 2002–2022 között

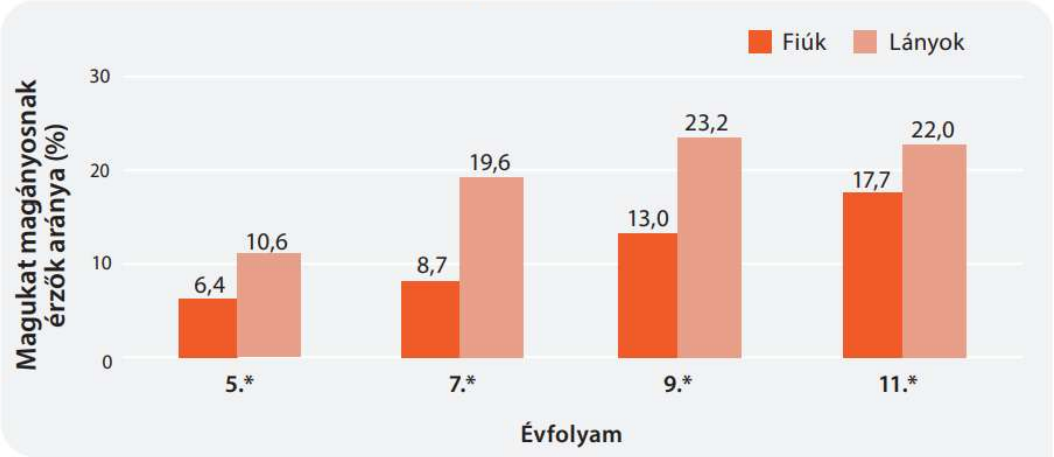
8.20. ÁBRA

Az 5–11. osztályos tanulók hangulat/közérzet szerinti megoszlása (N = 6080)

8.22. ÁBRA

Magukat mindig vagy szinte mindig magányosnak érző tanulók arányai nem és évfolyam szerint (N=6121)

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/12132/1/iskola_ovoda_pszichologia_u.pdf

Az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás szakszolgálati protokollja

Kik az iskolapszichológus kliensei?

- gyermek/serdülő egyéni helyzetben,
- gyermekcsoport, serdülő csoport
- óvodai csoport, iskolai osztály
- szülő/gondviselő
- szülőcsoport
- pedagógus egyéni helyzetben
- pedagógus csoport
- intézményvezető(k),
- az intézmény szervezeti alcsoportjai
- a szervezet egésze

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Iskolapszichológusok helyzete

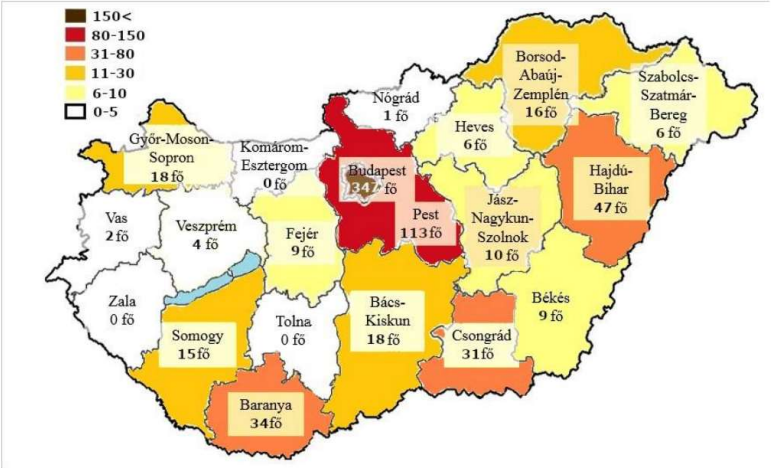
401/2023 (VIII.30) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló a 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

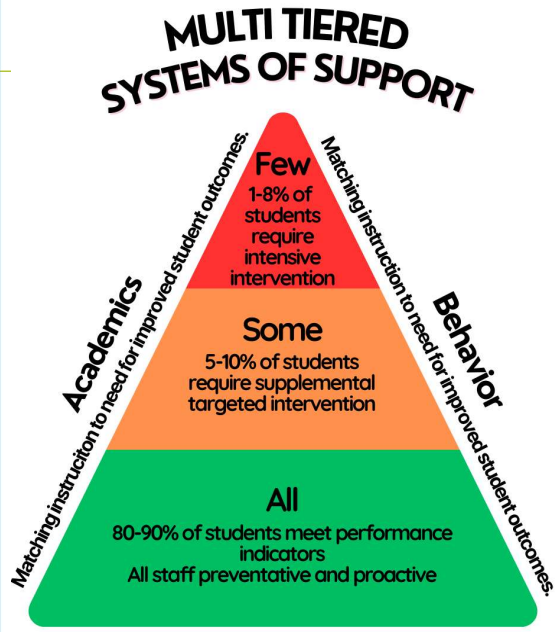
- 3. § (2) A pedagógus munkakörök közül az óvoda- és iskolapszichológus finanszírozott létszámát az óvoda gyermeklétszáma, illetve az iskola tanulólétszáma alapján kell meghatározni oly módon, hogy **500 gyermekenként, tanulónként** egy, a **teljes munkaidő ötven százalékában** foglalkoztatott óvoda- vagy iskolapszichológus alkalmazandó.
- Európai Bizottság Magyarországi Képviselete megbízásából készült kutatás, intézményvezetői válaszok: 35% Nincs hiány, 13% Van státusz, de nincs feltöltve vagy nem elég, 52% Nincs rá státusz, de szükség lenne ilyen szolgáltatásra

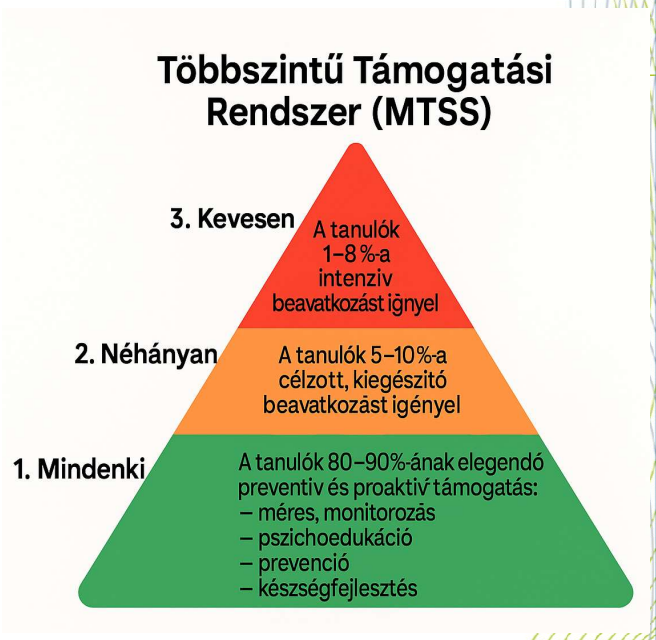
elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Aránytalan területi eloszlás

– a település nagysága és a képzőhelyek közelsége számít
– KIS ISKOLÁK PROBLÉMÁI!!!

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Többszintű Támogatási Rendszer
Multi-Tiered System of Supports (MTSS)

- Rendszerszemlélet és prevenció: ha megfelelő és támogató környezeti feltételeket biztosítunk a tanulók számára, az sok esetben megelőzi a problémák kialakulását
- Tier 1., a háromszög alsó szintje: a tanulók jelentős része esetében elegendő az általános, mindenkire kiterjedő mentálhigiénés támogatás a pszichés jólléthez és optimális teljesítményhez.
- Tier 2., targeted interventions: az általános, mindenkire kiterjedő szűrés és monitorozás kapcsán azonosítani lehet olyan tanulói csoportokat, akik valamilyen célzott, többnyire csoportos támogatást
- Tier 3., egyéni, intenzív támogatás: megjelennek olyan tanulók is a rendszerben, akiknek intenzív, egyéni megsegítésre van szükségük

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Prevenciós szemlélet

- primer/elsődleges prevenció: a patológiás állapotok kialakulásnak megelőzését szolgálja, célja a kockázatok csökkentése, a reziliencia növelése
- szekunder/másodlagos prevenció: célja a problémák korai felismerése, szűrése annak érdekében, hogy a megfelelő kezelés, támogatás minél előbb megkezdődhessen
- tercier/harmadlagos prevenció: a patológiás állapotok megjelenéséhez köthető, célja az állapotromlás megelőzése, a rehabilitáció, a gondozás

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Miért van szükség rendszerszintű monitorozásra és ellátásra?

- Kevés szakember → sok tanuló
- A distressz gyakran „láthatatlan”
- Az egyéni esetellátás nem elegendő
- A prevencióhoz korai jelzés szükséges

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Témák

- A jóllét mérése és monitorozása az iskolában
- A CARES kérdőívcsomag bemutatása
- A jóllét mérésének iskolapszichológiai gyakorlata (Szilágyi Márton)

- Mentális egészség az iskolában – EU irányelvek
- Irányelvek a gyakorlatban (Korényi Róbert, Spitzmüllerné László Gabriella)

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Szűrés, mérés, monitorozás

- https://www.covitalityucsb.info/ewExterna Files/universal-screening%20CDE%20Document.pdf

Project Cal-Well
AWARENESS • SUPPORT • TRAINING

Universal Social, Emotional, and Behavioral Screening for Monitoring and Early Intervention

April 2020

What is universal social, emotional, and behavioral screening?

Universal screening takes place when all individuals in a population are examined for some indicator of wellbeing or risk. Common examples in schools are vision screenings and hearing screenings. The logic, of course, is that you learn best when you can see and hear. While we could rely on educators to notice when a child is squinting to see the board or when a child is asking for directions to be repeated, we know that it is better to not wait until the child has missed instruction, so we perform screening and intervene early! The same logic holds for social, emotional, and behavioral health screening. We want all children to thrive, and we know that the ability to thrive and learn is more challenging when a child is experiencing social and emotional challenges. We also know that teachers alone can't be expected to notice all the small—and sometimes invisible—signs that a child is languishing, or worse, is experiencing more pervasive social and emotional concerns. Universal screening helps us intervene early and ensure that all children have access to supports that they need to be well and achieve personal and academic success.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Kiket veszünk észre az iskolában?

Általában hamar észrevesszük:
- a viselkedési problémákat
- a konfliktusokat
- az impulzív működést

Sokkal nehezebb észrevenni:
- a szorongást
- az izolációt
- a reményvesztettséget
- az érzelmi kimerülést

A legnagyobb distressz gyakran csendben marad.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

- **Az iskolákban régóta természetes a** látásszűrés, iskolaorvosi vizsgálat, esetleg a tanulási szűrések
- **Ugyanez a logika érvényes a mentális jóllétre is:** Ne várjuk meg, amíg a probléma súlyossá válik.

A screening célja:

UNIVERZÁLIS SZŰRÉS

- korai jelzés
- megelőzés
- gyors támogatás
- tanulási és pszichés működés támogatása

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Miért nem elég a pedagógusi megfigyelés? - A „láthatatlan” problémák dilemmája

Könnyen észrevehető	Könnyen rejtve marad
agresszió	szorongás
magatartási probléma	depresszív tünetek
impulzivitás	izoláció
konfliktus	kiégés
externalizáció	internalizáció

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A szűrés célja és feladata

A szűrés/mérés fő előnyei

- **Tanulói szinten:** korai segítség, gyorsabb támogatás, jobb kapcsolódás az iskolához, fokozott jóllét
- **Iskolai szinten:** jobb iskolai klíma, prevenció, célzott intervenciók, adatvezérelt döntések
- **Rendszerszinten:** MTSS támogatás, erőforrás-allokáció, trendek követése

Mit NEM jelent a screening?

❌ Nem diagnózis
❌ Nem pszichiátriai vizsgálat
❌ Nem „címkézés”

Mit jelent?

☑ Korai jelzőrendszer
☑ Rizikóazonosítás
☑ Prevenciós eszköz
☑ Támogatási szükségletek feltérképezése

Mitől jó egy szűrést/moitorozást végző eszköz?

A screening akkor hasznos, ha cselekvés követi.

- Rövid és könnyen használható
- Megbízható és valid
- Költséghatékony
- Jól értelmezhető adatokat ad
- Több dimenziót mér
- Kapcsolható intervencióhoz

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A mentális egészség több, mint „a problémák hiánya”

Hagyományos megközelítés:

• „Van-e tünet?”

Pozitív pszichológiai megközelítés:

• „Milyen erősségekre tudunk építeni?”

(kapcsolódás, énhatékonyság, érzelemszabályozás, reziliencia, erősségek…)

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Mítoszok vs valóság

• **„A szülők ellenzik?”**
→ A megfelelő kommunikáció sokat számít.

• **„Nincs elég kapacitásunk?”**
→ Lehet fokozatosan kezdeni.

• **„A tanárok nem kompetensek?”**
→ Ők látják legjobban a gyerekeket.

• **„Túl sok problémát találunk?”**
→ A screening segít priorizálni.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Hogyan kapcsolódik az MTSS rendszerhez?

Tier 1. Univerzális prevenció:
- SEL programok, iskolai klíma , rezilienciafejlesztés

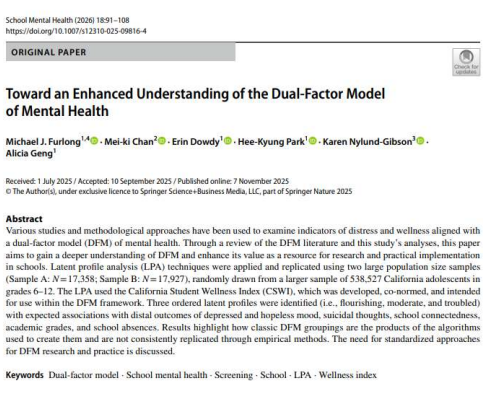
Tier 2. Célzott támogatás:
- Kiscsoport, készségfejlesztés, mentoring

Tier 3. Intenzív intervenció:
- egyéni ellátás, pszichológiai támogatás, továbbküldés

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

https://www.covitalityucsb.info/

School Mental Health (2026) 18:91–108
https://doi.org/10.1007/s12310-025-09816-4

ORIGINAL PAPER

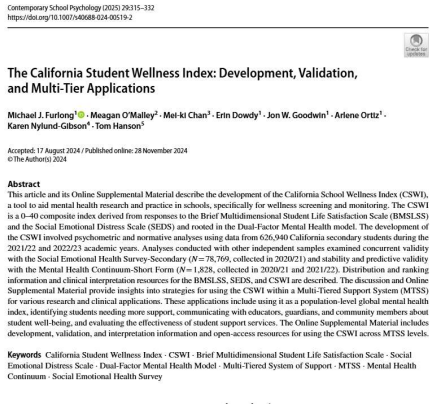
Toward an Enhanced Understanding of the Dual-Factor Model of Mental Health

Michael J. Furlong[1,4] · Mei-ki Chan[2] · Erin Dowdy[1] · Hee-Kyung Park[1] · Karen Nylund-Gibson[3] · Alicia Geng[1]

Received: 1 July 2025 / Accepted: 10 September 2025 / Published online: 7 November 2025
© The Author(s), under exclusive licence to Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature 2025

Abstract
Various studies and methodological approaches have been used to examine indicators of distress and wellness aligned with a dual-factor model (DFM) of mental health. Through a review of the DFM literature and this study's analyses, this paper aims to gain a deeper understanding of DFM and enhance its value as a resource for research and practical implementation in schools. Latent profile analysis (LPA) techniques were applied and replicated using two large population size samples (Sample A: $N = 17,358$; Sample B: $N = 17,927$), randomly drawn from a larger sample of 538,527 California adolescents in grades 6–12. The LPA used the California Student Wellness Index (CSWI), which was developed, co-normed, and intended for use within the DFM framework. Three ordered latent profiles were identified (i.e., flourishing, moderate, and troubled) with expected associations with distal outcomes of depressed and hopeless mood, suicidal thoughts, school connectedness, academic grades, and school absences. Results highlight how classic DFM groupings are the products of the algorithms used to create them and are not consistently replicated through empirical methods. The need for standardized approaches for DFM research and practice is discussed.

Keywords Dual-factor model · School mental health · Screening · School · LPA · Wellness index

Contemporary School Psychology (2025) 29:315–332
https://doi.org/10.1007/s40688-024-00519-2

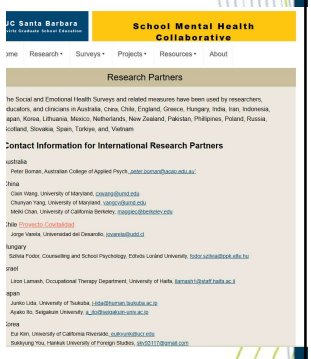
The California Student Wellness Index: Development, Validation, and Multi-Tier Applications

Michael J. Furlong[1] · Meagan O'Malley[2] · Mei-ki Chan[3] · Erin Dowdy[1] · Jon W. Goodwin[1] · Arlene Ortiz[1] · Karen Nylund-Gibson[4] · Tom Hanson[5]

Accepted: 17 August 2024 / Published online: 28 November 2024
© The Author(s) 2024

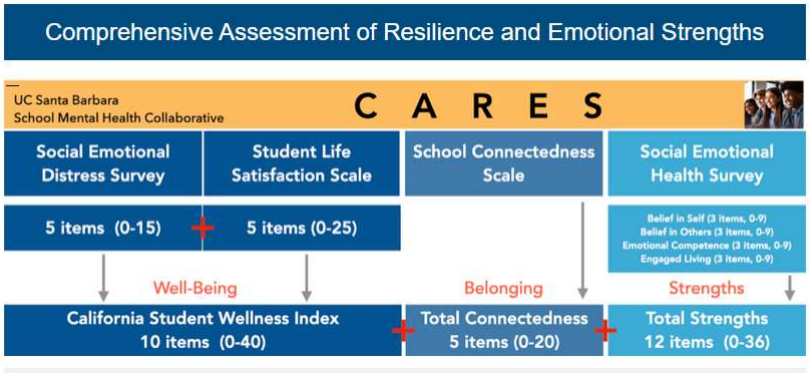
Abstract
This article and its Online Supplemental Material describe the development of the California School Wellness Index (CSWI), a tool to aid mental health research and practice in schools, specifically for wellness screening and monitoring. The CSWI is a 0–40 composite index derived from responses to the Brief Multidimensional Student Life Satisfaction Scale (BMSLSS) and the Social Emotional Distress Scale (SEDS) and rooted in the Dual-Factor Mental Health model. The development of the CSWI involved psychometric and normative analyses using data from 626,940 California secondary students during the 2021/22 and 2022/23 academic years. Analyses conducted with other independent samples examined concurrent validity with the Social Emotional Health Survey-Secondary ($N = 78,769$, collected in 2020/21) and stability and predictive validity with the Mental Health Continuum-Short Form ($N = 1,828$, collected in 2020/21 and 2021/22). Distribution and ranking information and clinical interpretation resources for the BMSLSS, SEDS, and CSWI are described. The discussion and Online Supplemental Material provide insights into strategies for using the CSWI within a Multi-Tiered Support System (MTSS) for various research and clinical applications. These applications include using it as a population-level global mental health index, identifying students needing more support, communicating with educators, guardians, and community members about student well-being, and evaluating the effectiveness of student support services. The Online Supplemental Material includes development, validation, and interpretation information and open-access resources for using the CSWI across MTSS levels.

Keywords California Student Wellness Index · CSWI · Brief Multidimensional Student Life Satisfaction Scale · Social Emotional Distress Scale · Dual-Factor Mental Health Model · Multi-Tiered System of Support · MTSS · Mental Health Continuum · Social Emotional Health Survey

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A CARES kérdőívcsomag

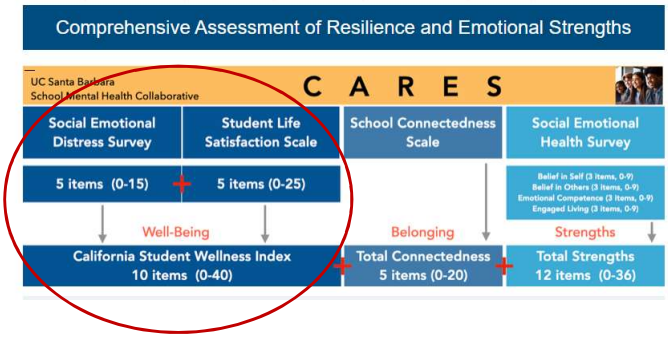
- 27 item, 4 kérdőív

- California Healthy Kids Survey - 1,2 millió tanuló
- California Student Wellness Index 630.000 tanuló

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

CSWI – kétfaktoros modell (dual-factor model, DFM)

- A DFM szerint a mentális egészség = **jóllét + distressz együttes vizsgálata**
- A pszichés jóllét és a pszichopatológiai tünetek nem egy kontinuum két vége.
- Az alacsony tünetszint önmagában nem jelent „jó mentális egészséget".
- A modell segít azonosítani a „sérülékeny", de gyakran rejtve maradó tanulókat is.

Dual-Factor Model of Mental Health

MAGAS JÓLLÉT

MAGAS DISTRESSZ		ALACSONY DISTRESSZ
	Tünetes, de elégedett (symptomatic but content)	**Teljes mentális egészség (flourishing)**
	Problémás / languishing	**Sérülékeny / vulnerable**

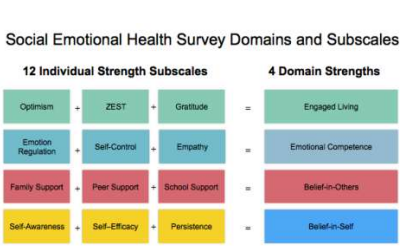
ALACSONY JÓLLÉT

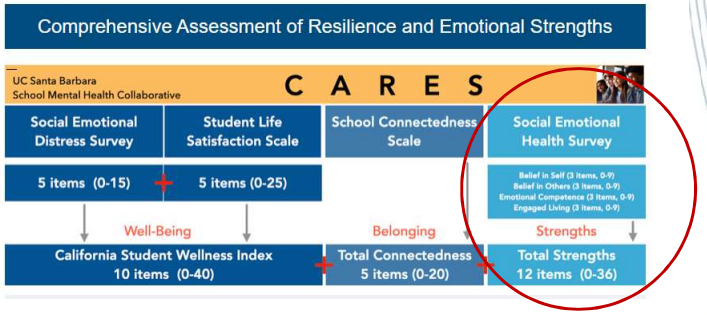
Teljes mentális egészség: magas jóllét - alacsony distressz, optimális működés
Sérülékeny (vulnerable): alacsony jóllét - kevés tünet, gyakran „láthatatlan" csoport
Tünetes, de jól funkcionáló: magas distressz – védőfaktorok, jobb reziliencia
Krízis / veszélyeztetett, problémás: alacsony jóllét - magas distressz, fokozott támogatási szükséglet

A Dual-Factor Model szerint a mentális egészség nem pusztán a tünetek hiánya, hanem a jóllét és a distressz együttes vizsgálata.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

SEHS, Social-Emotional Health Survey

A SEHS-S-SF négy fő területe:

- **Önmagunkba vetett hit (Belief in Self):** Énhatékonyság, kompetenciaérzés, önbizalom
- **Másokba vetett hit (Belief in Others):** iskolai támogatás, kortárskapcsolatok, családi támogatás

- **Szociális-érzelmi kompetencia (Social-Emotional Competence):** empátia, érzelemszabályozás, önkontroll
- **Elkötelezett életvitel (Engaged Living):** optimizmus, kitartás, pozitív jövőorientáció

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

A CARES kérdőív magyar fordítása és adaptálása

A minta jellemzői

Célcsoport	12–18 éves, magyarországi középfokú oktatásban tanuló diákok
Elemszám	N = 344
Átlagéletkor	14,84 év (SD = 1,616)
Fiúk	49,7% (n = 171)
Lányok	48,3% (n = 166)

Kérdőívek:

CARES

Rosenberg Önértékelés-skála

Képességek és nehézségek Kérdőív

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Faktorstruktúra: mit mutattak az elemzések?

A legtöbb skála stabil szerkezetet mutatott:

CSWI

- ☑ kétfaktoros modell megerősítve
- élettel való elégedettség - szociális-emocionális distressz: → a két faktor közepesen negatívan korrelált (r = −0,54)

SEHS-S-SF

- ☑ a 4 faktoros szerkezet alapvetően megjelent
  - önmagunkban való hit
  - másokban való hit
  - szociális-emocionális kompetencia
  - elkötelezett életvitel
- ⚠ a másodrendű „covitality" faktor részben instabil volt (másokban való hit)

School Connectedness

- ⚠ az egyfaktoros szerkezet csak részben igazolódott

Modell	CFI	RMSEA	Értelmezés
BMSLSS	,984	,059	nagyon jó
SEDS	,997	,028	kiváló
CSWI (2F)	,925	,077	elfogadható
SEHS-S-SF (4F)	,941	,049	jó
School Connectedness	,935	,155	gyengébb

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Megbízhatóság

- ☑ főskálák reliabilitása megfelelő
- ⚠ néhány rövid alskála gyengébben működött magyar mintán

Skála	Cronbach-α
BMSLSS	0,756
SEDS	0,758
SEHS-S-SF összpontszám	0,761
School Connectedness	0,829

Alskála	α
Elkötelezett életvitel	0,744
Önmagunkban való hit	0,526
Szoc.-emoc. kompetencia	0,537
Másokban való hit	0,287

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Magyar vs. amerikai referenciaértékek

CARES normák összehasonlítása

Skála	Magyar minta	Amerikai referencia	Különbség
CSWI	28,90	28,05	↑ magasabb
SEHS-S-SF	22,60	23,59	↓ alacsonyabb
School Connectedness	13,60	12,47	↑ magasabb

- minden eltérés szignifikáns volt
- a hatásméretek alacsonyak voltak
- a magyar minta: kissé magasabb mentális egészségi indexet, erősebb iskolai kötődést, de alacsonyabb pszichológiai erőforrás-szintet mutatott
- magyar minta: gimnázium, magasabb szociökonómiai státusz

Konstruktumvaliditás: kapcsolatok más mérőeszközökkel

A CARES komponensei a várakozásoknak megfelelő kapcsolatokat mutatta
Pozitív kapcsolatok

☑ **Önértékelés (Rosenberg)**
magasabb önértékelés együtt járt:
- nagyobb élettel való elégedettséggel *(r = .60)*
- jobb szociális-emocionális egészséggel *(r = .53)*
- magasabb CARES összpontszámmal *(r = .62)*

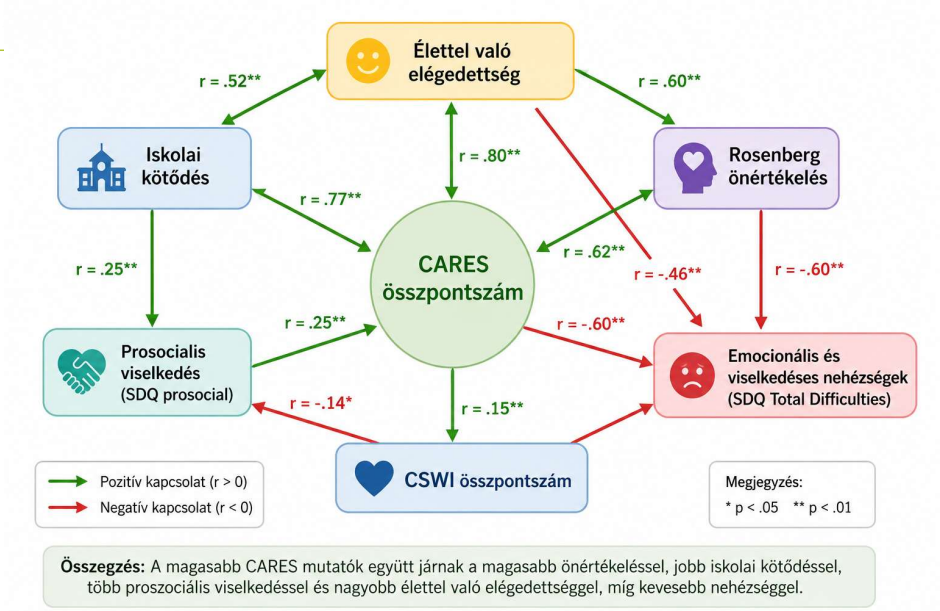
☑ **Iskolai kötődés**
pozitív kapcsolatban állt:
- proszociális viselkedéssel *(r = .25)*
- pszichológiai erőforrásokkal *(r = .52)*
- élettel való elégedettséggel *(r = .52)*

Negatív kapcsolatok a nehézségekkel: a jobb mentális egészség kevesebb problémával járt együtt

SDQ Total Difficulties
- A magasabb CARES mutatók együtt jártak:
- kevesebb emocionális és viselkedéses nehézséggel

Legerősebb negatív kapcsolatok:
- CARES total ↔ SDQ nehézségek *(r = −.60)*
- Rosenberg önértékelés ↔ SDQ nehézségek *(r = −.60)*
- SEHS-B ↔ SDQ nehézségek *(r = −.51)*
- Élettel való elégedettség ↔ SDQ nehézségek *(r = −.46)*

elte | ppk

Összegzés: A magasabb CARES mutatók együtt járnak a magasabb önértékeléssel, jobb iskolai kötődéssel, több proszociális viselkedéssel és nagyobb élettel való elégedettséggel, míg kevesebb nehézséggel.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Összességében…

- ☑ a CARES fő komponensei jól működtek magyar mintán is
- ☑ a Dual-Factor Model támogatást kapott
- ☑ a pozitív mentális egészség és distressz elkülöníthető dimenziók
- ⚠ néhány rövid alskála további finomítást igényelhet

- **A konstruktumvaliditás összességében megerősítést nyert**
- **Az eredmények szerint:**
- a pozitív pszichológiai működés:
  - magasabb önértékeléssel,
  - jobb iskolai kapcsolódással,
  - több proszociális viselkedéssel jár együtt
- **Miközben:**
- csökkennek az emocionális és viselkedéses nehézségek

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Mi következik mindebből rendszerszinten?

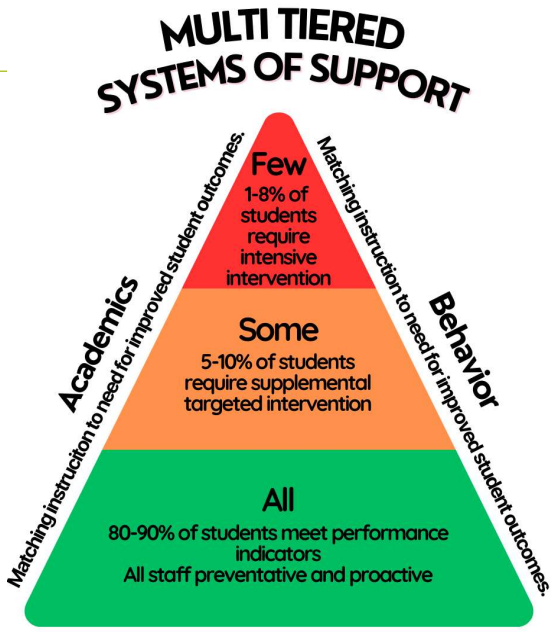
- A tanulói jóllét romló tendenciát mutat.
- Az egyéni ellátás önmagában nem elegendő.
- A screening csak akkor hasznos, ha rendszer kapcsolódik hozzá.
- A nemzetközi irányelvek egyre inkább whole-school megközelítést hangsúlyoznak.
- A kérdés tehát nem csak az, hogyan mérünk, hanem az is, hogyan építjük be a jóllétet az iskola működésébe.

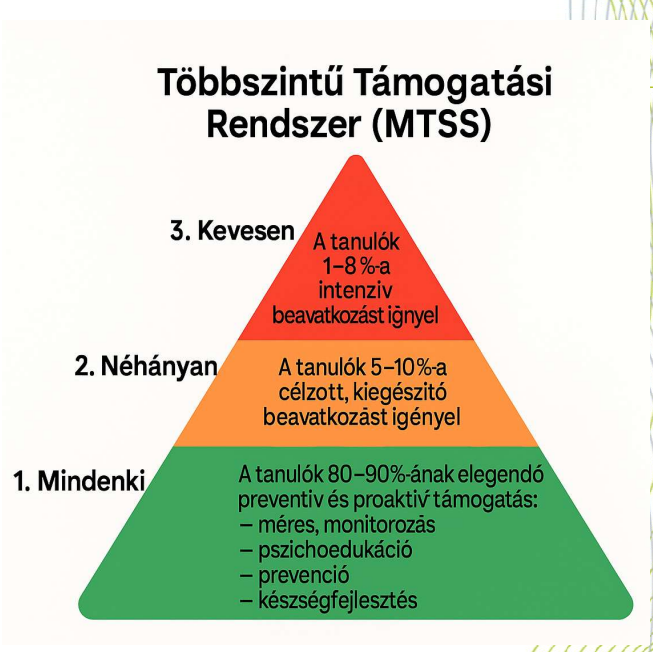
elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Miért fontos ez a téma és ez a dokumentum?

- Jóllét-mutatók alakulása
- Iskolapszichológusok helyzete
- MTSS modell – a többszintű támogatás modellje, rendszerszemlélet
- Nemzetközi irányelvek

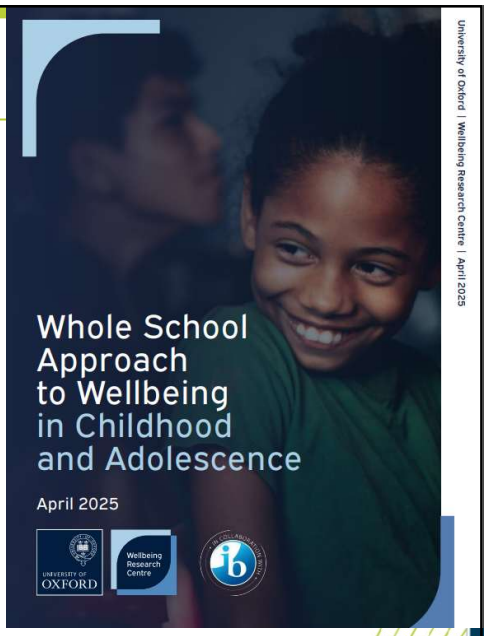

https://www.unicef.org/reports/promoting-and-protecting-mental-health-schools-and-learning-environments

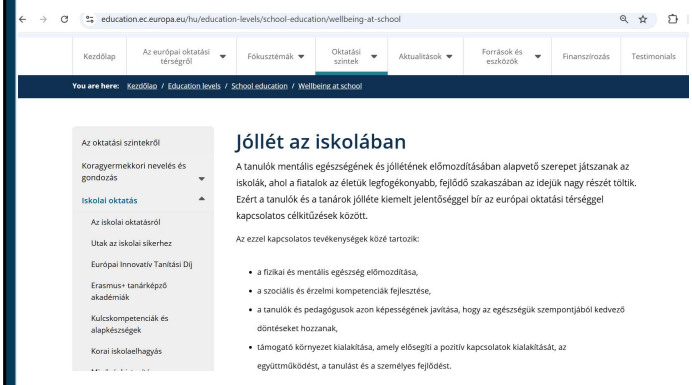
https://www.who.int/initiatives/making-every-school-a-health-promoting-school

https://ibo.org/globalassets/new-structure/research/pdfs/summary-whole-school-approach-eng_compressed.pdf

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

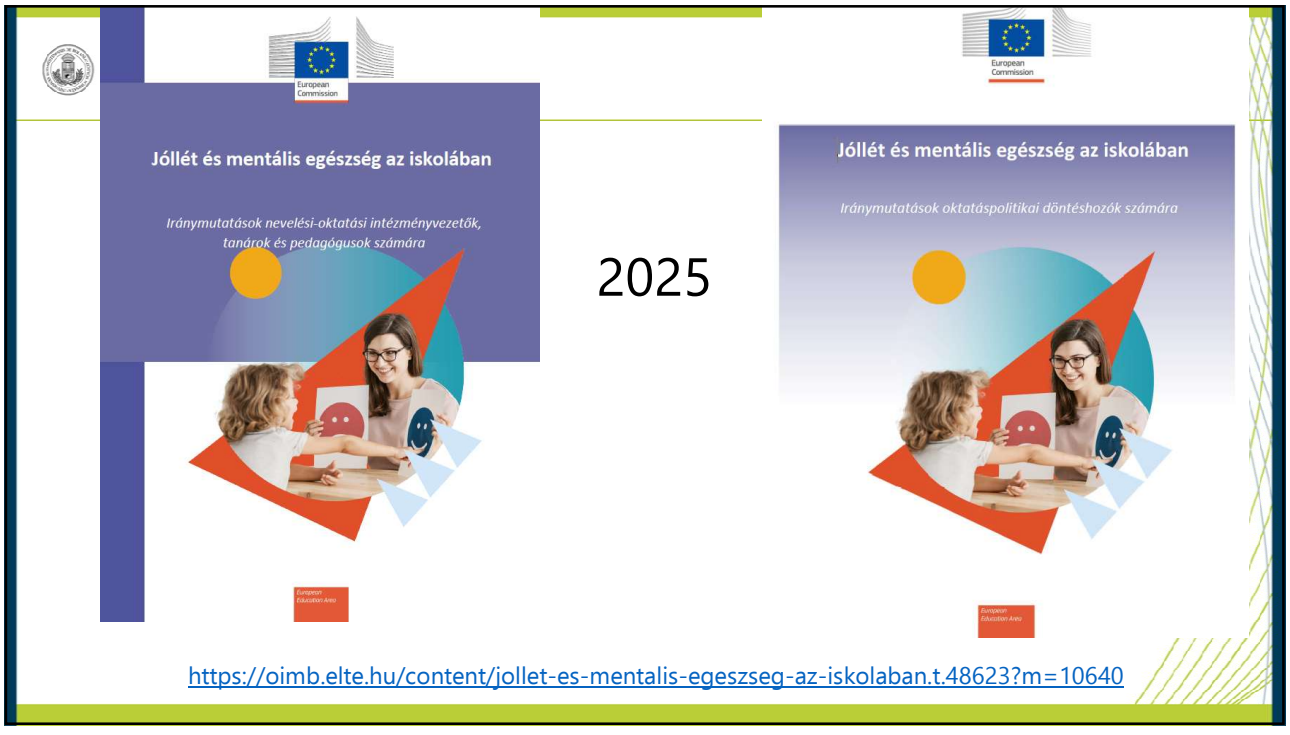
https://education.ec.europa.eu/hu/education-levels/school-education/wellbeing-at-school

https://education.ec.europa.eu/hu/education-levels/school-education/pathways-to-school-success

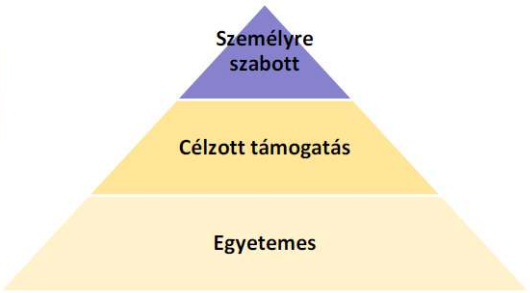

https://oimb.elte.hu/content/jollet-es-mentalis-egeszseg-az-iskolaban.t.48623?m=10640

1. ábra: A jóllét és a mentális egészség egész rendszerre és iskolára kiterjedő, közösségi megközelítése

2. ábra: Az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés támogatási szintjei

ELTE

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Irányelvek

1. Olyan, pozitív iskolai légkör kialakítása, amelynek alapja a a tanulók aktív részvétele és szerepvállalása

2. A szociális és érzelmi oktatás beépítése a a tantervbe a kisgyermekkori neveléstől kezdve

3. Az iskolák, a közösségek és az érdekelt felek között együttműködési partnerségek előmozdítása a jóllét fokozása érdekében

4. A jólléthez kapcsolódó alapelvek teljes körű beépítése a pedagógusképzési programokba

5. A nevelési-oktatási intézményvezetők teljesítményének támogatása abból a célból, hogy foglalkozni tudjanak a jóllét kérdésével az iskolában, valamint befogadó és támogató környezetet tudjanak kialakítani

6. Biztonságos iskolák kialakítása az iskolai erőszak, többek között a nemi alapú erőszak és az (internetes) megfélemlítés megelőzése és kezelése érdekében

7. A jóllét előmozdítása a digitális korban

8. Az alapvető jogok tiszteletben tartása a jóllétet elősegítő főbb tényezők védelme révén: táplálkozás, játék és pihenés, testmozgás és művészetek

9. Folyamatos szakmai továbbképzés és támogatás biztosítása a pedagógusoknak a jóllét témájában

10. A méltányosság, a befogadás és a sokféleség előtérbe helyezése a jóllét alapvető feltételeként, biztosítva, hogy senki ne kerüljön marginalizált vagy kirekesztett helyzetbe

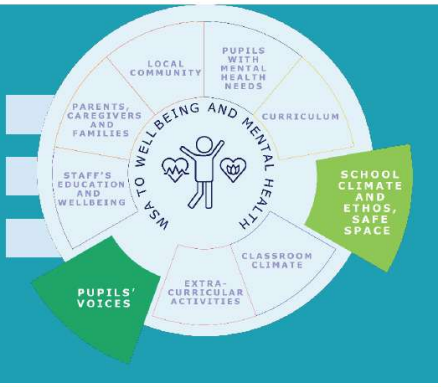
11. A mentális egészségügyi szükségletekkel rendelkező diákok hozzáférésének garantálása a támogatási szolgáltatásokhoz

ELTE | PPK

1. **Olyan, pozitív iskolai légkör kialakítása, amelynek alapja a a tanulók aktív részvétele és szerepvállalása**

Az iskolai légkör olyan többdimenziós konstrukció, amely tükrözi az oktatás környezetének elképzeléseit az iskoláról, és kapcsolódik azokhoz a nézetekhez, értékekhez és attitűdökhöz, amelyek a tanulók, a tanárok és más iskolai dolgozók közötti interakciókat alakítják egy iskolán belül.

A kutatások szerint a pozitív biztonságos, egészséges, proaktívan inkluzív és kapcsolatorientált tanulási környezet eredményesebb tanuláshoz és tanításhoz, valamint jobb iskolai eredményekhez vezet. Az ilyen környezet segíti a részvételt az iskolai életben, támogatja a személyes fejlődést, és előmozdítja a tanulók és a tanárok jóllétét. Ezen túl a pozitív iskolai légkör kevesebb magatartásbeli problémát és jobb mentális egészséget biztosít. Ugyanakkor csökkenti az alacsony társadalmi-gazdasági státusz iskolai eredményekre gyakorolt hatását. A pozitív iskolai légkör összhangban áll a gyermekeknek és a fiataloknak a testi és mentális egészséghez, a minőségi oktatáshoz, a védelemhez és a részvételhez való jogával.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

AZ ISKOLÁK JAVASOLT TEENDŐI

- **A tanulók és az iskola munkatársai jóllétére vonatkozó célokat be kell foglalni az iskola jövőképébe, küldetésébe, cselekvési tervébe és oktatási tervekbe.** A jóllét kérdéséről nyiltan kell beszélni valamennyi, tanulókkal és a szülőkkel folytatott kommunikáció során, valamint az iskola területén közvetített üzenetek szintjén az olyan alapvető iskolai értékekkel együtt, mint a biztonság, a tisztelet, a felelősség és az együttműködés.
- **Pozitív iskolai légkör biztosítása a tanárok és az iskolai minden dolgozója számára**, hogy mindenki érezze a megbecsülést, tiszteletet, odafigyelést és támogatást.
- **Bizalomat kell hogy érezzenek a tanulók, tudniuk kell, hogy segítséget kapnak az önbecsülésük és az öntudatosságuk fejlesztésében, mert a hibákra csak mint tanulási lehetőségre tekint az iskola.**
- A **tanulók és az iskolai minden dolgozójának bevonása** a jólléttel és a pozitív iskolai légkörrel kapcsolatos **döntéshozatali folyamatokba**.
- Megfelelő időt kell szentelni olyan tevékenységeknek, amelyek **lehetővé teszik, hogy a tanulók önmaguk legyenek, egymásra hangolódjanak, valamint pozitív kapcsolatokat alakítsanak ki** egymással és a felnőttekkel.
- Körültekintő hozzáállás tanúsítása, valamint gondoskodás arról, hogy az iskolai nyomás és a tantervi követelmények **ne fejtsenek ki negatív hatást a gyermekek és a tanárok jóllétére**. Ez magában foglalhatja például a házi feladatok és a felmérések olyan, kiegyensúlyozott szervezésének, amely az iskolai sikereket és a diákok mentális egészségét egyaránt figyelembe veszi.
- Tratsuk folyamatosan szem előtt, hogy **a diákok és az oktatók jólléte és mentális egészsége összefügg az iskolai eredményekkel**, és hogy a két cél kölcsönösen erősíti egymást.

elte
Eötvös Lor
Pedagógia

Az iskolaigazgatás aktívan támogatja ennek a célnak az elérését.

SIKERMUTATÓK

- Elegendő időt szánnak a kérdésre, és kifejezetten ezzel foglalkozó csapatot állítanak össze.
- Rendelkezésre állnak a gyermekek részvételét elősegítő mechanizmusok.
- Az iskolai légkör nyomon követéséhez rendszeresen visszajelzést kérnek a közösségtől.
- Az iskolai légkör felmérése részét képezi az éves jelentéseknek és értékeléseknek.

TIPPEK

MIT VÁRNAK A GYERMEKEK FELNŐTTEKTŐL?

Példák:

INSPIRÁLÓ GYAKORLATOK

A Eurochild (**Belgium**) és a Learning for Wellbeing Foundation (**Hollandia**) által kifejlesztett **„We Are Here”** elnevezésű eszköztár célja a gyermekek, valamint azon felnőttek támogatása, akik a gyermekek jogainak és jóllétének előmozdításáért fáradoznak. Az eszköztár konkrét példákkal szolgál arra vonatkozóan, hogy miként lehet növelni az iskolában a részvétel mértékét.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓFORRÁSOK

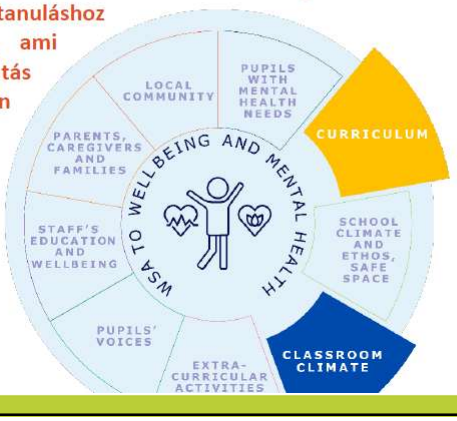
- **Olaszország;** a jóllét előmozdítása az Istituto Comprensivo Chignolo Po intézményben; videó
- **Írország;** a Kinsale Community School iskola célja, hogy biztonságos és gondoskodó

elte | ppk

2. A szociális és érzelmi oktatás beépítése a a tantervbe a kisgyermekkori neveléstől kezdve

A „személyes és társas készségek, valamint a tanulás tanulásának készsége” 2018-ban bekerültek az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó nyolc kulcskompetencia közé, ami bizonyítottata, hogy a szociális és érzelmi oktatás alapvető prioritást élvező terület az oktatáson belül

6. Biztonságos iskolák kialakítása az iskolai erőszak, többek között a nemi alapú erőszak és az (internetes) megfélemlítés megelőzése és kezelése érdekében

Az ENSZ gyermekjogi egyezményének 19. cikke kimondja, hogy „a gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy védelmet élvezzenek a rossz bánásmóddal szemben, legyen az fizikai vagy lelki". Ennek ellenére Európában számos gyermek tapasztal erőszakot, többek között az iskolában is. E tekintetben pedig különösen elterjedtnek számít a megfélemlítés (és annak internetes formája).

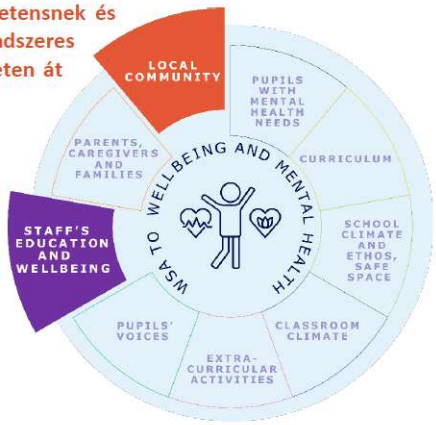
Az iskolai erőszak gyakran a tágabb társadalomban tapasztalható hatalmi egyensúlyhiányt tükröz. Ez aránytalanul érinthet bizonyos csoportokat, például a hátrányos társadalmi-gazdasági környezetben élő, a migráns és kisebbségi hátterű, a fogyatékossággal élő, illetve az LMBTIQ-közösséghez tartozó gyermekeket, de akár nemi alapon is okozhat hátrányokat. A tanárok és az iskolai személyzet erőszakkal szembeni védelme szintén kulcsfontosságú szempont. **Az iskolai erőszak kezeléséhez olyan, közös erőfeszítésre van szükség, amely a megelőzést, a támogatást, a felügyeletet és a közösséget helyezi előtérbe, és amelynek tükröződnie kell a mindennapi attitűdökben, gondolatokban, szavakban és cselekedetekben is.**

9. Folyamatos szakmai továbbképzés és támogatás biztosítása a pedagógusoknak a jóllét témájában

A kutatások alapján a tanárok jólléte szorosan összefügg a diákjaik jóllétével és az eredményeikkel. Az iskolában dolgozók jólléte javíthatja a teljesítményt és a munkahelyi elégedettséget, valamint az oktatási eredményeket, és előmozdíthatja az aktív részvételt az iskola életében. Az iskolai személyzet tagjai csak akkor tudják eredményesen előmozdítani a jóllétet az iskolában, ha kompetensnek és magabiztosnak érzik magukat. Ehhez rendszeres oktatásra és képzésre van szükség az egész életen át tartó tanulás szemléletmódjának megfelelően.

Folyamatos szakmai továbbképzés alatt azt **az oktatást és támogatást értjük, amelyet a tanárok és az iskolai személyzet egyéb tagjai kapnak az iskolai munkájuk során**. E tekintetben a folyamatos szakmai továbbképzés egyaránt vonatkozik a támogató és kollegiális iskolai környezetre, valamint a tanév során rendszeresen megszervezett, konkrét tárgyakhoz és témákhoz kapcsolódó oktatásra és képzésre. A folyamatos szakmai továbbképzésre emiatt beruházásként, nem pedig költségként kell tekinteni.

el

SIKERMUTATÓK

- A tanárok jólléte központi szerepet játszik az iskola küldetésében és cselekvési terveiben.
- Évente adott számú napot különítenek el folyamatos szakmai továbbképzésre.
- Az iskola ösztönzőket kínál a személyzet folyamatos szakmai továbbképzésen való részvételének elősegítéséhez.

TIPPEK

A folyamatos szakmai továbbképzés végrehajtásának legeredményesebb – és egyben az iskolán belüli, együttműködésen alapuló kultúrát is elősegítő – módszerei közé tartoznak a következők:

- Szakmai közösségek és tanári hálózatok kiépítése.
- Kollégáktól való tanulás és a kollégák munkavégzésének megfigyelése.
- Munkahelyi (belső) képzések.

INSPIRÁLÓ GYAKORLATOK

Ausztria; az „Egészséges munkahelyek tanárok számára” stratégia célja a tanárok támogatása, valamint a mentális egészségük és a jóllétük kezelése. A BVAEB nevű fő tanári biztosítótársaság átfogó projekteket indított az „iskolák mint egészséges munkahelyek” témájában. A tanárok egészségének javítása iránt érdeklődő iskolák egészségfejlesztési szakértőktől kapnak támogatást az iskola- és az egészségfejlesztés ötvözéséhez. Az iskolák akkor kaphatnak jóváhagyási pecsétet, ha hosszú időn át elkötelezik magukat a magas színvonalú (tanári) egészségfejlesztés mellett.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓFORRÁSOK

- „A tudatosság és a reziliencia növelése az oktatás területén” (Cultivate Awareness and Resilience in Education, **CARE**) program.
- A „Teaching to Be” elnevezésű Erasmus+ KA3-projekt, amely a tanárok szakmai fejlődését és jóllétét támogatja a szociális és érzelmi tanulás területén.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Romló jóllét-mutatók

Iskolapszichológiai ellátás kihívásai

MTSS - rendszerszemlélet

Nemzetközi és EU törekvések

fodor.szilvia@ppk.elte.hu